

॥ श्री गजानन विजय ग्रंथ ॥

अध्याय आठवा

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ हे वसुदेवदेवकीनंदना । हे गोपगोपीमनरंजना । हे दुष्टदानवमर्दना । श्रीहरी पाव माते ॥१॥ तुझ्या प्राप्तीचें साधन । कर्मादिकांचें अनुष्ठान । परा भक्तीचें सेवन । करण्या आहे अपात्र मी ॥२॥ तुझीं ज्ञानदात्रीं शास्त्रें सारीं । गीर्वाण भाषेभीतरीं । त्यांचें सांग करुं हरी । सेवन तें कवण्या रीतीं ॥३॥ गीर्वाणाचा नसे गंध । त्यांतून माझी मती मंद । कमलांतील मकरंद । बेडुकाला मिळतो कसा ? ॥४॥ अन्नदानें तुझी प्राप्ति । जरी करुन घेऊं श्रीपती । तरी धनाचा अभाव निश्चिती । दारिद्र्य पदरीं बांधिलें त्वां ॥५॥ जरी करुं मी तीर्थयात्रा । तरी सामर्थ्य नाहीं गात्रां । तशांतही अंधत्व आतां । आलें आहे दृष्टीतें ॥६॥ ऐसा सर्व बाजूंनीं । मी हीनदीन चक्रपाणी । दारिद्र्याचे मनीच्या मनीं । जाती जिरोनी मनोरथ ॥७॥ हें व्यावहारिक दृष्ट्या खरें जरी । परी तुझी कृपा झाल्यावरी । स्वानंदाच्या सागरीं । पोहत राहे अहोरात्र ॥८॥ तुझ्या कृपेचें महिमान । आगळें आहे सर्वाहून । घनाच्या पाण्यालागून । दाम देण्याची गरज नसे ॥९॥ मेघांनीं आणिल्या मनांत । तळीं विहिरी भरतात । निवळ खडकास फुटतात । पाट पाण्याचे पांडुरंगा ! ॥१०॥ ऐशा त्या तव कृपेचा । दासगणू हा भुकेला साचा । घास एखादा तरी त्याचा । घाल माझ्या मुखांत ॥११॥ तेणें मी तृप्त होईन । अवघ्या सुखातें पावेन । अमृताचा लाभतां कण । रोग सारे दूर होती ॥१२॥ असो मागील अध्यायीं । देशमुख पाटलाठायीं । मुक्कामातें दुफळीबाई । येऊन बसली हें ऐकिलें ॥१३॥ जेथ जेथ ही नादे दुफळी । तेथ तेथ ही करी होळी । अवघ्या सुखाची रांगोळी । इच्या पायीं होतसे ॥१४॥ क्षयरोग तो शरीराला । वा दुफळी रोग समाजाला । नेतसे यमसदनाला । प्रयत्न पडती लुळे तेथ ॥१५॥ असो तळ्याचिया कांठावर ।

देशमुखांचा एक महार । करुं लागला चरचर । या खंडूपाटलापुढें ॥१६॥ पाटील गांवीचा अधिकारी । पाटील गांवीची पांढरी । कांहीं कामावरुन खरी । कुरबुर झाली उभयतांत ॥१७॥ तो असे मऱ्या महार । देशमुखांचा ज्याला जोर । तो बोलला उणें उतर । खंडू पाटलाकारणें ॥१८॥ पाटील वदला त्यावरी । तुझी रीत ही नाही बरी । गरीबानें पायरी । आपली कधीं सोडूं नये ॥१९॥ उणीं उतरें बोलण्याचा । अधिकार आहे देशमुखाचा । तुझ्यासारख्या नकट्याचा । नाहीं हें आण मनीं ॥२०॥ तरी महार ऐकेना । करुं लागला चेष्टा नाना । त्याच्या ऐकोनी भाषणा । पाटील खवळला मानसीं ॥२१॥ बाचाबाचीचें कारण । होतें अति क्षुल्लक जाण । कागद ठाण्यालागून । पाठवणें होते पाटलाला ॥२२॥ तो टप्पा न्यावयासी । सांगितलें होतें महारासी । कीं तूं असाच जा अकोल्यासी । तहशिलींत टप्पा द्याया हा ॥२३॥ तें ऐकोनी वदला महार । मी न हा टप्पा नेणार । देशमुखाच्या आश्रितावर । तुमचा डोळा हमेशा ॥२४॥ कांहीं असो आज दिनीं । मी टप्पा न जाय घेवोनी । तुझ्या हुकुमालागुनी । बोंबा शिमग्याच्या समजतो मी ॥२५॥ ऐसें वदनीं बोलला । हावभावही तैसा केला । मूठ वळुनी हात नेला । त्यानें आपल्या मुखापुढें ॥२६॥ ती त्याची पाहूनि कृती । खंडू पाटील कोपला चितीं । भरीव वेळूची काठी होती । पाटलाच्या हातांत ॥२७॥ त्याच काठीचा केला प्रहार । महाराचिया हातावर । पाटील मूळचा जोरदार । त्यानें रागें केला प्रहार हा ॥२८॥ त्या प्रहारें करुनी । हात गेला मोडूनी । महार बेशुद्ध होवोनी । पडता झाला भूमीवर ॥२९॥ पाटील दुसऱ्या महाराला । गेले टप्पा द्यावयाला । तों इकडे वृत्तान्त कैसा झाला । तो आतां सांगतो ॥३०॥ तो महार त्याच्या आप्तांनीं । नेला उचलून देशमुखसदनीं । मोडला हात हें पाहूनि । देशमुख ते संतोषले ॥३१॥ वा ! वा ! छान गोष्ट झाली । आपणां कुरापत काढण्या भली । ही अनायासें संधी आली । ती उपयोगी न दवडणें ॥३२॥ त्यांनीं त्या महारासी । तात्काळ नेलें कवेरीसी । समाजविलें अधिकाऱ्यासी । खोटेंनाटें विबुध हो ॥३३॥ कोठेंही दोन पक्षांत । वांकडें आल्या यत्किंचित् । कांट्यांचेच होतात । नायटे ते अवलोका ॥३४॥ फिर्याद त्या

महाराची । पुस्तकांत नोंदली साची । आज्ञा झाली अधिकाऱ्याची । पाटील पकडून आणावया ॥३५॥ शेगांवीं झाली पुकार । उद्यां आहे पडणार । पाटलाच्या पदीं थोर । बेडी करीं हातकडया ॥३६॥ खंडू पाटला समजलें । धाबें त्याचें दणाणलें । तोंडचें पाणी पळालें । झाला अति चिंतातुर ॥३७॥ ज्या शेगांवीं मी वाघापरी । वागत होतों आजवरी । तेथेंच कां हा श्रीहरी । प्रसंग आणिला बेंडीचा ॥३८॥ अब्रुदारास अपमान । वाटे मरणाहून मरण । बंधु गेले घाबरून । कांहीं विचार सुचेना ॥३९॥ खंडू हताश होऊन बसला । तों एक विचार सुचला त्याला । श्रीगजानन महाराजाला । सांकडें हें घालावें ॥४०॥ त्या साधूचे वांचून । या संकटाचें निरसन । करणारा न कोणी आन । राहिला या वऱ्हाडीं ॥४१॥ लौकिकीं यत्न करण्याला । बंधु गेले अकोल्याला । खंडू पाटील नीट आला । समर्थाकडे रात्रीस ॥४२॥ येतांच केला नमस्कार । शिर ठेविलें पायांवर । महाराज आला कठीण फार । प्रसंग तो माझ्यावरी ॥४३॥ सरकारी कामानिमित्त । मी एका महाराप्रत । तळ्यापाशीं ताडिलें सत्य । करांतील काठीनें ॥४४॥ त्याचा ऐसा परिणाम झाला । कांट्याचा नायटा केला । देशमुख मंडळींनीं भला । माझे अहित करण्यास ॥४५॥ त्यानिमित्त कैद मला । होण्याचा उद्यां प्रसंग आला । समर्था माझ्या इज्जतीला । तुजवीण कोण रक्षील ? ॥४६॥ उद्यां येतील राजदूत । मला येथूनि नेण्याप्रत । बेडी ठोकोनि पायांत । ऐसें आज ऐकिलें ॥४७॥ त्यापेक्षां गुरुवरा । गळा माझा येथेंचि चिरा । ही घ्या तलवार देतों करां । वेळ करुं नका हो ॥४८॥ अब्रुदाराकारण । बेइज्जत हेंच मरण । अपराध माझा त्यांतून । अति अल्प दयाळा ॥४९॥ त्या अपराधरुपी खडयाचा । हा डोंगर झाला साचा । अभिमान माझ्या अब्रूचा । धरा समर्था ये काळीं ॥५०॥ जयद्रथाच्या वेळेला । अग्निकाष्ठ भक्षिण्याला । होता अर्जुन तयार झाला । केवळ आपुल्या अब्रूस्तव ॥५१॥ तेथें भगवंतानें भली । अब्रू त्याची रक्षण केली । प्रभूनें वस्त्रें नेसविलीं । द्रौपदीला सभेंत ॥५२॥ तेवीं मम अब्रूही पांचाळी । देशमुख कौरवांनीं आणिली । नग्न करण्यासाठीं भली । तिवें करा हो रक्षण ॥५३॥ ऐसें वदून समर्थाला । पाटील रडूं लागला ।

आसवांचा तो चालला । पूर नेत्रांवाटें हो ! ॥५४॥ घरचीं माणसें चिंतातुर । आधींच झालीं होतीं फार । नाहीं त्यांच्या शोका पार ।
 तो सांगावा कोठवरी ? ॥५५॥ इकडे समर्थांनीं भले । दोन्ही हातीं कवटाळिलें । खंडू पाटला हृदयीं धरिलें । त्याचें सांत्वन
 करावया ॥५६॥ अरे ! कामकर्त्या पुरुषाप्रत । ऐशीं संकटें येतात । वरच्यावरी जाण सत्य । त्याची चिंता वाहूं नको ॥५७॥
 स्वार्थदृष्टि बळावतां । ऐसेंच होतें तत्त्वतां । खऱ्या नीतीची ती वार्ता । अणुमात्र त्या कळत नसे ॥५८॥ तुम्ही पाटील देशमुख
 दोषेजण । एका जातीचे असून । एकमेकांचें नुकसान । स्वार्थे करुं पाहतां ॥५९॥ मागें कौरवपांडवांत । स्वार्थेच आला विपट
 सत्य । परि पांडवांचा पक्ष तेथ । न्यायें खरा होता कीं ॥६०॥ म्हणून पांडवांकारणें । साह्य केलें भगवंतानें । सत्यासाठीं मारणें
 । भाग पडलें कौरवांना ॥६१॥ जा भिऊं नकोस तिलभर । बेडी न तुशीं पडणार । किती जरी केला जरी केला जोर ।
 देशमुखानें आपला ॥६२॥ तेंच पुढें खरें झालें । पाटील निर्दोषी म्हणून सुटले । जें कां संतमुखावाटें आलें । तें न खोटें होई
 कधीं ॥६३॥ पाटील मंडळी उत्तरोत्तर । भजू लागली साचार । कोणा नाहीं आवडणार । अमृत तें सेवावया ? ॥६४॥ पुढें खंडू
 पाटलानें । करुन विनंति प्रेमानें । नेलें रहायाकारणें । समर्थाला निजगृहीं ॥६५॥ असतां पाटील सदांतां । गजाननस्वामी
 समर्थ । ब्राह्मण आले अवचित । दहापांच तैलंगी ॥६६॥ तैलंगी विद्वान असती । कर्मठ वेदावरी प्रीती । परी धनाचा लोभ चितीं ।
 राही ज्यांच्या विशेष ॥६७॥ तें कांहीं मिलेल म्हणून । समर्थाकडे आले जाण । तयीं होते पांघरुण । घेऊन समर्थ निजलेले
 ॥६८॥ त्यांना जागे करण्याप्रत । ब्राह्मण म्हणूं लागले मंत्र । जटेचे ते स्वरासहित । अति उच्च स्वराणें ॥६९॥ मंत्र म्हणण्यांत
 चूक झाली । ती न त्यांनीं दुरुस्त केली । म्हणून आसनीं उठून बसली । गजाननाची स्वारी पहा ॥७०॥ आणि ऐसें वदले
 ब्राह्मणांला । तुम्ही कशासाठीं वैदिक झालां । हीनत्व वेदविद्येला । आणूं नका रे निरर्थक ॥७१॥ ही न विद्या पोटाची ।
 मोक्षदात्री आहे साची । वा डोईस बांधल्या शालीची । किंमत कांहीं राखा हो ॥७२॥ मी म्हणतों ऐसें म्हणा । खरे स्वर मनीं

आणा । उगीच भोळ्या भाविकांना । सोंग आणून नाडूं नका ॥७३॥ जी ऋचा ब्राह्मणांनीं । म्हणण्या सुरुं केली जाणी । तोच
 अध्याय समर्थांनीं । धडधड म्हणून दाखविला ॥७४॥ चूक न कोठें म्हणण्यांत । शब्दोच्चार स्पष्ट सत्य । वाटे वसिष्ठ मूर्तिमंत
 । वेद म्हणण्या बसला असे ॥७५॥ तेलंगी तें ऐकून चकित झाले । अधोवदन बैसले । मुख वरी करण्या आपुलें । भय मनीं
 वाटलें त्यां ॥७६॥ सूर्य उदय झाल्यावर । त्याच्यापुढें कां होणार । दीपांचा तो जयजयकार । त्यांची किंमत अंधारीं ॥७७॥ विप्र
 म्हणती आपल्या मनीं । हा पिसा कशाचा महाज्ञानी । चारी वेद याच्या वदनीं । नांदतात प्रत्यक्ष ॥७८॥ हा विधाताच होय
 दुसरा । शंका येथें नुरती जरा । हा असावा ब्राह्मण खरा । जातीनें कीं निःसंशय ॥७९॥ परमहंस दीक्षा याची । वार्ता न उरली
 बंधनाची । कोणत्याही प्रकारची । हा जीवन्मुक्त सिद्धयोगी ॥८०॥ कांहीं पुण्य होतें पदरीं । म्हणून मूर्ति पाहिली खरी । हा
 वामदेव याला दुसरी । उपमा न ती द्यावया ॥८१॥ असो खंडू पाटलाकडून । त्या ब्राह्मणांलागून । देते झाले दयाघन । रुपया
 रुपया दक्षिणा ॥८२॥ ब्राह्मण संतुष्ट झाले । अन्य गांवां निघून गेले । महाराजही कंटाळले । उपाधीला गांवच्या ॥८३॥ श्रोते
 खऱ्या संताप्रत । उपाधी ना असे पटत । दांभिकाला मात्र । भूषण होतें तियेचें ॥८४॥ गांवाच्या उत्तरेला । एक मळा
 सांनिध्याला । या मळ्यांत भाजीपाला । होत होता बहुवस ॥८५॥ एक शिवाचें मंदिर । तेथें होतें साचार । लिंबतरुंची थंडगार ।
 छाया होती ते ठायीं ॥८६॥ हा कृष्णाजी पाटलाचा । मळा होता मालकीचा । हा कृष्णाजी खंडुजीचा । सगळ्यांत शेवटला भाऊ
 असे ॥८७॥ त्या मळ्यांत महाराज आले । शिवालयासन्निध बसले । एका ओट्यावरी भले । लिंबतरुच्या छायेंत ॥८८॥ समर्थ
 म्हणाले कृष्णाजीसी । मी आलों तुझ्या मळ्यासी । कांहीं दिवस राहावयासी । या श्रीशंकरासन्निध ॥८९॥ हा भोलानाथ
 कर्पूरगौर । नीलकंठ पार्वतीवर । हा राजराजेश्वर । आहे अवघ्या देवांचा ॥९०॥ तो तुझ्या मळ्यांत रमला । म्हणून मींही विचार
 केला । येथें येण्याचा तो भला । दे साउली करुन ॥९१॥ तें वाक्य ऐकिलें । सहा पत्रे आणविले । ओट्यावरी छप्पर केलें ।

कृष्णाजीनें तात्काळ ॥९२॥ समर्थांनीं वास केला । म्हणून मला क्षेत्र झाला । राजा जाय जया स्थला । मीच होते राजधानी
 ॥९३॥ महाराजांचे बरोबर । होता पाटील भास्कर । सेवा करण्या निरंतर । दुसरा तुकाराम कोकाट्या ॥९४॥ खाण्यापिण्याची
 तरतूद सारी । निजांगें कृष्णाजी पाटील करी । समर्थ ते जेवल्यावरी । तो प्रसाद घेत असे ॥९५॥ असो गजानन असतां
 मळ्यांत । गोष्ट घडली अद्भुत । येते झाले फिरत फिरत । दहा वीस गोसावी ते ठायां ॥९६॥ समर्थांचा बोलबाला । त्यांनीं
 आधींच होता ऐकिला । म्हणूनि त्यांनीं तळ दिला । येऊनि या मळ्यामध्ये ॥९७॥ गोसावी म्हणती पाटलासी । आम्ही आहों
 तीर्थवासी । जातों रामेश्वरासी । भागीरथीला घेऊन ॥९८॥ गंगोत्री जम्नोत्री केदार । हिंगलाज गिरनार डाकुर । ऐशीं क्षेत्रें
 अपार । पाहिलीं पायीं फिरुनी ॥९९॥ ब्रह्मगिरी गोसाव्याचे । आम्ही शिष्य आहों साचे । महाराजही आमुचे । आहेत सांप्रत
 बरोबर ॥१००॥ हे महासाधु ब्रह्मगिरी । ज्यांचा बंदा गुलाम हरी । ती मूर्ति आली घरीं । तुझ्या पूर्वभाग्यानें ॥१॥ शिरापुरीचें
 अयाचित । आम्हां घावें तुम्ही त्वरित । लागे जो ओढण्याप्रत । गांजा तोही पुरवावा ॥२॥ तीन दिवस येथें राहूं । चौथे दिवशीं
 येथून जाऊं । पाटील नका कष्टी होऊं । साधून घ्या ही पर्वणी ॥३॥ तुम्ही पोशिला मळ्यांत । वेडा पिसा नंगाधूत । मग आम्हां
 देण्या अयाचित । मागें पुढें कां पाहतां ? ॥४॥ गाढवासी पोशिती । गाईस लाथा मारिती । ते का म्हणावें सन्मती । पहा विचार
 करुन ॥५॥ आम्ही गोसावी वैराग्यभरित । जाणतों अवघा वेदान्त । मर्जी असल्या मळ्यांत । या पोथी ऐकावया ॥६॥ कृष्णाजी
 म्हणे त्यावरी । उद्यां घालीन शिरापुरी । आज आहेत भाकरी । त्याच जाव्या घेऊन ॥७॥ जितुका गांजा ओढाल । तितुका तेथेंच
 मिलेल । तेथें चालता बोलता कंठनीळ । बसला आहे पत्र्यामध्ये ॥८॥ दोन प्रहराची वेळा खरी । घेतल्या चूण भाकरी । मळ्यांत
 घेऊनि विहिरीवरी । बसले गोसावी भोजना ॥९॥ समर्थांच्या समोरी । एका छपराभीतरीं । गोसाव्यांनीं लाविली खरी ।
 आपआपलीं कडासनें ॥१०॥ त्यांचा जो होतो महंत । ब्रह्मगिरी नामें सत्य । तो भगवद्गीतेप्रत । वाचूं लागला अस्तमांनीं

॥११॥ गोसावी श्रवणा बैसले । गांवांतूनही कांहीं आले । पोथी ऐकावया भले । त्या ब्रह्मगिरी गोसाव्याची ॥१२॥ "नैनं छिन्दन्ति" हा श्लोक । निरुपणाचा होता देख । ब्रह्मगिरी पक्का दांभिक । स्वानुभवाचा लेश नसे ॥१३॥ निरुपण त्याचें ऐकिलें । गांवकऱ्यास नाहीं पटलें । ते आपसांत बोलूं लागले । हा नुसता शब्दच्छल ॥१४॥ सारे पोथी ऐकिल्यावरी । येऊन बसले पऱ्याभीतरीं । गजाननाच्या समोरी । संतदर्शन घ्यावया ॥१५॥ लोक म्हणती छपराला । निरुपणाचा भाग झाला । येंथें पऱ्यास बैसला । स्वानुभवाचा पुरुष हा ॥१६॥ तेथें ऐकला इतिहास । येथें पाहिला प्रत्यक्ष पुरुष । या भाषणें गोसाव्यास । राग आला कांहींसा ॥१७॥ अवघे गोसावी गांजा प्याया । बसले होते घेऊनिया । त्या पऱ्याचिया ठायां । चालली चिलीम गांजाची ॥१८॥ पऱ्यांत पलंगाच्या वरी । बसली होती समर्थस्वारी । चिलीम भरुन वरच्यावरी । प्याया देई भास्कर ॥१९॥ त्या चिलीमीच्या विस्तवाची । ठिणगी पलंगीं पडली साची । ती पडतांना कोणाची । दृष्टि न गेली तिच्यावर ॥२०॥ कांहीं वेळ गेल्यावर । निघूं लागला धूर । पलंग पेटला अखेर । एकदम चहूं बाजूनीं ॥२१॥ तो प्रकार पाहतां । भास्कर बोले सद्गुरुनाथा । पलंग सोडा शीघ्र आतां । या खालीं उतरुन ॥२२॥ लाकडें हीं पलंगाचीं । आहेत कीं सागाचीं । तीं न आतां विझायाचीं । पाण्यावांचून दयाळा ॥२३॥ तयीं समर्थ बोलले वाचें । भास्करा अग्नि विझविण्याचें । कारण नाहीं तुला साचें । जल मुळींच आणूं नको ॥२४॥ अहो महाराज ब्रह्मगिरी । या बैसा पलंगावरी । तुम्हां आहे अवगत खरी । भगवद्गीता साकल्यें ॥२५॥ त्याच्या परीक्षेची वेळ । आणिली हरीनें तात्काळ । ब्रह्मा न जाळी अनळ । याचा प्रत्यय दाखवा ॥२६॥ "नैनं छिन्दन्ति" श्लोकावर । व्याख्यान केलें एक प्रहर । आतां कां मानितां दर । या पलंगीं बसण्याचा ? ॥२७॥ जा भास्करा लौकरी । ब्रह्मगिरीला करीं धरी । आणून बसवी अत्यादरीं । या जळत्या पलंगास ॥२८॥ ऐशी आज्ञा होतां क्षणीं । भास्कर गेला धांवोनी । ब्रह्मगिरीचा सव्य पाणी । धरिला त्यानें निजकरें ॥२९॥ भास्कराचें शरीर । धिप्पाड सशक्त पिळदार । तो गोसावि त्याच्या समोर । शोभूं

लागला घुंगुरडें ॥१३०॥ पलंग पेटला चौफेर । ज्वाळा निघूं लागल्या थोर । परी महाराज आसर्नीं स्थिर । हलले मुळीं न इतकेंही ॥३१॥ श्री प्रल्हाद कयाधूसुत । उभा केला अग्नींत । हें लिहिलें पुराणांत । श्रीव्यासांनीं भागवतीं ॥३२॥ त्या लिहित्या गोष्टीचें । प्रत्यंतर दाविलें साचें । मळ्यामाजीं कृष्णाजीचें । श्रीगजानन साधूंनीं ॥३३॥ ब्रह्मगिरी म्हणे भास्कराशीं । मला न न्या पलंगापाशीं । महाराजांच्या अधिकाराशीं । मीं नाही जाणितलें ॥३४॥ तें न मानी भास्कर । ओढीत आणिला फरफर । उभा केला समोर । आपल्या सद्गुरुरायाच्या ॥३५॥ 'नैनं दहति पावक ।' हें खरें करुन दावा वाक्य । ऐसें बोलतां महाराज देख । गोसावी परम घाबरला ॥३६॥ गोसावी म्हणे भीत भीत । मी पोटभऱ्या आहे संत । शिरापुरी खाण्याप्रत । मी झालों गोसावी ॥३७॥ माझ्या अपराधाची क्षमा । साच करी शांतिधामा । केला खटाटोप रिकामा । गीताशास्त्र शिकण्याचा ॥३८॥ तुला पिसा मी म्हणालों । आतां परतावा पावलों । मी दांतीं तृण धरुन आलों । शरण तुला अभय दे ॥३९॥ शेगांवच्या जनांनीं । केली समर्थां विनवणी । आपणा अग्नीपासूनी । भय नाही हें खरें ॥४०॥ तरी महाराज आमच्याकरितां । खालीं यावें लवकर आतां । अशा स्थितींत पाहतां । तुम्हां आम्हां धडकी भरे ॥४१॥ म्हणून आमच्यासाठीं । उतरा खालीं ज्ञानजेठी ॥ गोसावी झाला हिंपुटी । तो न कांहीं बोलला ॥४२॥ लोक विनंतीस द्याया मान । खालीं उतरले गजानन । तो पलंग पडला कोसळून । एक पळही न लागलें त्या ॥४३॥ अवघाच होता जळला । जो भाग शेष उरला । तो लोकांनीं विझविला । साक्ष दावण्या इतरांसी ॥४४॥ ब्रह्मगिरी पायीं लागला । निरभिमान अवघा झाला । स्पर्श होता गंगाजला । मल कोठूनी राही तेथ ? ॥४५॥ मग मध्यरात्रीच्या समयाला । ब्रह्मगिरीस बोध केला । आजपासून चेष्टेला । तूं या सोडून देई रे ॥४६॥ ज्यांनीं राख लावावी । त्यांनीं उपाधी दूर ठेवावी । अनुभवावीण न सांगावी । गोष्ट कोणा निरर्थक ॥४७॥ नुसतें शब्दपांडित्य । माजलें जर्गी अतोनात । तेणेंच आहे झाला घात । आपुल्या या संस्कृतीचा ॥४८॥ गोसावी मच्छिंद्र जालंदर । गोरख गहिनी साचार ।

ज्ञानेश्वराचा अधिकार । किती म्हणून सांगावा ॥४९॥ स्वानुभवाचे झाले यती । श्रीशंकराचार्य निश्चितीं । प्रपंचीं राहून
 ब्रह्मस्थिति । अनुभविली एकनाथांनीं ॥१५०॥ स्वामी समर्थ ब्रह्मचारी । हेही ब्रह्मसाक्षात्कारी । होऊन गेले भूमीवरी । यांचीं
 चरित्रें आणी मना ॥५१॥ उगीच खाया शिरापुरी । भटकूं नको भूमीवरी । सार न तयामाझारीं । येतुलेंही गवसणार ॥५२॥ ऐसा
 बोध ऐकिला । ब्रह्मगिरी विरक्त झाला । प्रातःकाळींच उठोन गेला । कोणा न भेटतां शिष्यांसह ॥५३॥ ही गोष्ट दुसऱ्या दिवशीं
 । कळली अवघ्या गांवासी । जो तो आला पाहावयासी । मळ्यांत जळलेल्या पलंगातें ॥५४॥ हा दासगणूविरचित ।
 गजाननविजय नामें ग्रंथ । तारो भाविकां भवाब्धींत । हेंचि इच्छी दासगणू ॥१५५॥ शुभं भवतु ॥ श्रीहरिहरार्पणमस्तु ॥

॥इति अष्टमोऽध्यायः समाप्तः ॥

श्री गजानन महाराजांस गोसावी भेटण्यास आले आहेत.